

Duchovní potřeby osob s mentálním znevýhodněním

Mgr. Jana Biňovcová

Domov Sulická

Evangelická akademie

Téma opomíjené.....

Člověk s
mentálním
postižením nemá
spirituální potřeby

Kde a jak umírá
člověk s
mentálním
postižením?

ČASTÁ TEZE:

- lidé s mentálním postižením **nemohou** prožívat duchovní život, jelikož mají ztížené abstraktní myšlení.....

To, že vůbec připustíme a zároveň přijmeme, že člověk s mentálním znevýhodněním může mít své duchovní potřeby, je dalším krokem k **humanizaci** sociálních služeb .

ZDROJE SPIRITUALITY

u lidí s mentálním znevýhodněním
v pobytové sociální službě

**Nahodilé
zdroje (přichází
neočekávaně)**

**Vědomé,
očekávané
zdroje**

Nahodilé zdroje:

- ❖ **tzv. individuální doteky**, situace, kdy se setkáváme s tzv. posvátmem (Pro někoho to může být západ slunce, zdolání hory či setkání s uměleckými díly, přelomové životní události...)

- ❖ **vlastní životní zkušenost** (kterou člověk s mentálním postižením během svého života zakusil)

Např.: situace ohrožení vlastního života, např. nemocí, smrtí blízkého člověka zejména rodiče, sourozence nebo spolubydlicího, pečovatele

Vědomé, očekávané zdroje spirituality

- věřící rodina nebo církevní zařízení, ve kterém klient tráví podstatnou část svého života
- pracovník služby soc. péče (pozor na riziko manipulace, či faktu, že se mu uživatel chce zavděčit, je mu příjemná pozornost, kterou takto získá)

Realita

- Poskytovatelé pobytových služeb se potýkají s nedostatkem personálu
- Při nedostatku pracovníků přímé péče je velmi těžké udržet kvalitu služby
- Duchovní potřeby – kdo by měl čas a kapacitu je ze zaměstnanců řešit?

PRAXE....?

- dvakrát do měsíce mše/bohoslužba v jídelně zejména pro ty, kteří jsou více či méně mobilní....
- Uspěchaný kněz, má čas zajít za ostatními?

A ví za kým?

- Dostávají uživatelé pobytových služeb možnost a prostor o svých duchovních potřebách mluvit?
- Dostávají tuto možnost pracovníci? (vyrovnávání se smrtí uživatelů, vlastní strach ze smrti,...)
- Nejsou duchovní témata zaměřena pouze na umírání a smrt? (opomíjená vděčnost, radost ze života, ...)

Duchovní doprovázení lidí s mentálním znevýhodněním

- Velmi důležité je, abychom neomezili duchovní doprovázení pouze v kontextu umírání, ale **po celý lidský život.**

- Duchovní potřeby našich uživatelů se snažíme naplňovat v nejrůznějších oblastech, se zdůrazněním, že není toto doprovázení zaměřeno jen na „poslední věci člověka“ , ale také je zdůrazněna **radost ze života** a **vděčnost** nad bytí zdánlivou všedností dnů žitých v „ústavním zařízení“.

Duchovní potřeby v obecné rovině mohou zahrnovat:

- Potřeba lásky
- Potřeba zbavit se hrůzy ze smrti
- Potřeba přijmout svůj život a sebe sama včetně nezměnitelných daností a omezení vlastních chyb a nedokonalostí
- Potřeba usmíření vztahů
- Potřeba odpuštění a smazání viny
- Potřeba cítit se bezpečně a respektovaně

Duchovní potřeby v konkrétní rovině mohou zahrnovat:

- Návštěvy kostela
- Přijímání svátostí
- Duchovní rozhovory
- Sdílení strachu, obav ze smrti, umírání – rozhovory na tato témata
- Sdílení radosti ze života a vděčnosti
- Modlitba, zpěv
- Návštěvy v nemocnicích
- Doprovázení umírajících a pozůstalých
- Vzpomínání na zemřelé, pieta
- Spolupráce s centry doprovázení při nemocnicích

PROŽÍVÁNÍ ZÁRMUTKU OSOB S MP

NIKDY NEPODCENIT ZÁRMUTEK !!!

Znamenalo by to podcenění emočního života

Prožívání zármutku bývá ovlivněno tím, jak člověk s MP chápe skutečnost smrti

TŘI KOMPONENTY CHÁPÁNÍ SMRTI ČLOVĚKA S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

1. nevratnost –
porozumění toho, že
když člověk zemřel,
nemůže „začít žít“

2. Nefunkčnost – po
smrti přestáváme
„fungovat“

3. Univerzalita –
porozumění toho, že
všichni jednou
zemřeme

- Příčiny smrti: nemoc, stáří
- Významný vliv na prožívání ztráty člověka – sociální kontext (kde celý život žil)

ZTRÁTA PEČUJÍCÍHO RODIČE- ZTRÁTA ZÁKLADNÍ VZTAHOVÉ JISTOTY

(často i garanta srozumitelnosti okolního světa)

➤ **Doprovázení umírajících uživatelů**

- často opomíjeno je doprovázení uživatelů s **nejvyšší mírou podpory**, má ale stejně velkou důležitost, uživatel se necítí sám, důležitá je blízkost, možnost využití prvků preterapie, zmírňuje strach z nejistoty, osamění
- dobrá zkušenost s centry doprovázení v nemocnicích, nutná je spolupráce a komunikace

Příklady dobré praxe pro sociální služby

Děkuji za pozornost.